

Posudek na diplomovou práci:

BARBORY SAITLOVÉ

Žákovské připisování příčin po úspěchu a neúspěchu

Předkládaná diplomová práce je poměrně rozsáhlá, má 105 stran textu a 32 stran příloh. Po formální stránce má práce všechny náležitosti: čestné prohlášení, strukturovaný obsah, anotaci, logicky uspořádanou teoretickou i výzkumnou část, anglické resumé, diskusi závěrů a seznam literatury.

Tématem diplomové práce je problematika připisování příčin studentů gymnázia po úspěchu a neúspěchu. Atribuční tematika je velmi rozsáhlá a je rozpracovávána hlavně v rámci sociální psychologie. Významné místo však má i v pedagogické psychologii a v psychologii osobnosti, a to především ve vztahu k motivaci.

Teoretická část diplomové práce (29 stran) je logicky uspořádána, řazení kapitol i jejich rozsah a vnitřní obsah jsou podřízeny hlavnímu tématu práce, tj. atribuce v kontextu školního výkonu. Zároveň však teoretická část přináší komplexní pohled na zkoumanou problematiku. Vznikl tak velmi ilustrativní (čtivý) text shrnující atribuční problematiku, což vzhledem k poměrné náročnosti odborných textů věnovaných této problematice jistě nebylo jednoduché. Autorka prokazuje, že se orientuje a umí pracovat s naší i zahraniční (původní) literaturou. Respektuje složitost dané problematiky a specifické přístupy jednotlivých autorů.

Diplomová práce navazuje na autorčinu postupovou práci, ve které se věnovala především obecným tendencím připisování příčin úspěchu a neúspěchu ve škole. S respondenty se setkala třikrát (sekunda, kvinta, sexta), což umožnilo autorce zachytit i některé vývojové momenty. V diplomové práci se autorka soustřeďuje na sledování atribučních tendencí v rámci jednoho předmětu (matematice) a jedné konkrétní pedagogické situaci (písemné zkoušení). Atribuční tendence (před a po písemce) sleduje v rámci relativně ucelené motivační trajektorie „situace – aktivita – výsledek – následek“. Tuto snahu o komplexnější uchopení školních procesů považují za velmi pozitivní. Motivační model, o který se opírá, není statický, ale dynamický, a atribuční tendence se v něm tematizují na několika místech a v několika podobách. Autorka

vytypovává proměnné, o kterých předpokládá, že mohou ovlivňovat atribuční proces (respektive ovlivňují atribuční proces). Jde o postoje k předmětu (oblíba, obtížnost, význam), o vnímání vlastního nadání a píle v daném předmětu a proměnné popisující konkrétní výkonovou situaci: příprava na test, očekávání důsledků do budoucna, prožitek úspěchu a neúspěchu.

Výzkumná část práce je poměrně rozsáhlá, prezentaci výsledků rozdělila autorka na dvě části (analýza dat z kvinty a ze sexty). V rámci kapitoly věnované výzkumnému designu autorka přehledně popisuje pomocné a hlavní cíle své práce. Při diagnostice atribučních tendencí se opírá o Weinerovu teorii tří atribučních dimenzí (Weiner 1980). I když Weinerova strategie problematiku poněkud zjednodušuje, velmi dobře odpovídá komplikované školní situaci. Autorka prokazuje, že umí vystavět a realizovat výzkumnou sondu na relativně složité problematice. Analýza dat a prezentace výsledků je pečlivá a smysluplně uspořádaná. Odpovídající tabulky jsou přehledné. Práce přináší celou řadu zajímavých výsledků. Některé výsledky mají charakter spíše doprovodný, přesto jsou burcující: například hluboký propad vnímané významnosti matematiky. Mezi hlavní výsledky je nutné zařadit zjištění, že prožitek úspěchu a neúspěchu je významně ovlivněn konkrétní situací (především proměnnou obtížnost). V případě standardní situace rozhoduje o subjektivním prožitku úspěchu a neúspěchu především aspirační úroveň žáků. V atypické situaci je situace složitější, roste důležitost úspěchu respektive neúspěchu ostatních. Tento výsledek může být významným příspěvkem k diskusím o důležitosti různých vztahových norem ve škole. Dále výzkum potvrdil, že konkrétní (atypické) situace mají vliv na atribuční strategie. Pokud je situace neočekávaná a zároveň jasně čitelná, dochází k výrazným změnám v atribučních tendencích. Z motivačního hlediska jsou velmi zajímavé výsledky ukazující na vazbu mezi přípravou na test a vnímanými důsledky výsledků testu do budoucna. Otvírají se tak další otázky z hlediska atribučních tendencí u cílů, které si žáci před sebe kladou. Za zajímavé výsledky považuji i prožitek spokojenosti u žáků, kteří mají matematiku oblíbenou a jsou v ní úspěšní, respektive u žáků, kteří nemají matematiku oblíbenou, považují ji za obtížnou a nejsou v ní úspěšní.

Diskuse a závěry jsou střízlivé a odpovídají zjištěným skutečnostem. Autorka se nad výsledky zamýšlí a odkrývá možnosti dalších výzkumů v dané oblasti.

Práce je psána čitelným kultivovaným jazykem. Grafická úprava je promyšlená.

ZÁVĚR

Celkově hodnotím diplomovou práci Barbory Saitlové velmi kladně. Práce splňuje požadavky kladené na diplomovou práci – odpovídá svým rozsahem, obsahem i způsobem zpracování požadavkům kladeným na diplomové práce na PedF UK. Barboře Saitlové doporučuji pokračovat ve výzkumné činnosti v dané problematice. Po úspěšné obhajobě doporučuji hodnotit práci známkou výborně.

V Praze 25. 4. 2009